

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
PROBLEM-BASED LEARNING FOSTER ETHICAL DECISION MAKING ABILITY
OF NURSING STUDENTS

พิชฌาย์วีร์ สิ้นสวัสดิ์
Pitchawee Sinsawad

อรพิน สว่างวัฒนเศรษฐ์
Orapin Swangwatanasade

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี
Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และศึกษากระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 76 คน ที่เรียนภาคทฤษฎีในรายวิชา จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลเป็นแบบสอบอัตนัยประยุกต์ 2) แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และ 3) แบบสอบถามกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) พฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อนและผู้สอนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .38; $\bar{X} = 4.26$, S.D. = .19; $\bar{X} = 3.76$, S.D. = .40 ตามลำดับ) และ 3) กระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .50)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก, การตัดสินใจเชิงจริยธรรม, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The purposes of this quasi-experimental research were to compare the nursing students' ethical decision making ability before and after implementing the problem-based learning (PBL) module; to explore their PBL behaviors towards the learning process; and to examine a PBL module towards the learning process. The research population consisted of 76 second year nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. They were studying Nursing Profession Ethics and Law course in semester 3, academic year 2014. There were 3 data collection tools: 1) Modified Essay Questions (MEQ) for the measurement of nursing students' ethical decision making ability, 2) PBL behavior questionnaire, and 3) PBL module questionnaire. The arithmetic mean, standard deviation and paired t-test were the statistics used in the data analysis.

The findings revealed that 1) the nursing students' ethical decision making ability after implementing PBL module was higher with a statistical significance level of .001, 2) the overall PBL behaviors through the perceptions of nursing students themselves, colleagues and instructors were at a high level ($\bar{X}$ =4.26, 4.26, and 3.76, respectively), and 3) the overall PBL module was also at a high level ($\bar{X}$ =4.26).

Keywords : problem-based learning, ethical decision making, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีลักษณะการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายในสถานการณ์จริง ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบูรณาการและเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ในหลากหลายวิชา นำไปสู่เป้าหมายการสร้างบัณฑิตพยาบาลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหาสุขภาพ

จากข้อมูลทดสอบการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับพอใช้ตามเกณฑ์วัดระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งแบ่งเกณฑ์ไว้ 5 ระดับ และกำหนดให้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่ผ่านเกณฑ์คือระดับดีขึ้นไป (25.5-42.0 คะแนน) สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาขาดคุณลักษณะใฝ่รู้ ไม่ชอบการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ชอบเป็นผู้รับจากผู้สอนที่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งผลให้บัณฑิตพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไม่เป็น และไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ขาดการใฝ่รู้และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (ทองสุข คำธนะ, 2548)

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมถือเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในการประยุกต์องค์ความรู้สู่การกระทำเชิงจริยธรรมที่เหมาะสม (พันทิพย์ จอมศรี, 2548) ซึ่งสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้ การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการหาทางเลือกซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาทางจริยธรรม นักศึกษาพยาบาลซึ่งจะเป็นบุคลากรทางวิชาชีพการพยาบาลในอนาคตจำเป็นต้องได้รับการเตรียมให้เป็นผู้มีจริยธรรมและเข้าใจปัญหาทางจริยธรรมต่าง ๆ สามารถเผชิญปัญหาและจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลพบมากที่สุด ได้แก่ การที่ทีมสุขภาพแสดงกิริยาไม่สุภาพกับผู้ป่วย/ญาติ เช่น พูดจาไม่ไพเราะ การตอบคำถามญาติผู้ป่วยช้า ๆ เมื่อแพทย์ไม่มาดูอาการผู้ป่วยหรือมาดูอาการล่าช้า และการที่ต้องดูแลผู้ป่วยทั้งที่กลัวว่าตนเองจะได้รับอันตราย (วารุณี มีเจริญ, 2550) สภาการพยาบาลได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงสำรวจปัญหาพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ผลการสำรวจพบว่าประเด็นที่น่าจะนำมาพิจารณาเพื่อสนับสนุนพฤติกรรมจริยธรรมโดยทั่วไปของพยาบาลในทางบวกและทางลบ คือ ประเด็นทางจริยธรรมของพยาบาลในช่วง 10-20 ปีที่ผ่านมา พบว่าพยาบาลมีพฤติกรรมเชิงบวกสูงทั้งด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ในขณะที่พฤติกรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพพยาบาลใหม่ จะมีพฤติกรรมจริยธรรมทั้งในทางบวกและทางลบ โดยพฤติกรรมจริยธรรมทางลบจะพบน้อย แต่การปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลที่จบใหม่นั้น เป็นจุดสัมผัสโดยตรงกับผู้รับบริการ ซึ่งพฤติกรรมในด้านลบดังกล่าวเป็นพฤติกรรมจริยธรรมที่ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะต้องได้รับตอบสนองจากพยาบาล ดังนั้นจึงจำเป็น

ต้องการแนวทางในการลดพฤติกรรมจริยธรรมทางลบของพยาบาลต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการศึกษาที่สร้างบัณฑิตให้เกิดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สามารถแก้ปัญหาทางจริยธรรมได้นั้น ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-Based Learning หรือ PBL) ถือเป็นวิธีการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีการหนึ่ง ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะในการเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค และเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากการเป็นผู้รับความรู้ เป็นผู้แสวงหาความรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะการอภิปราย แสดงความคิดเห็น หาข้อสรุปอย่างมีเหตุผลร่วมกัน จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2545) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวาวรรณ จิตตะภาค (2548) สายใจ จำปาหวาย (2549) บุญนำ อินทนนท์ (2551) และ ปราณี หีบแก้ว (2552) และ Walton & Matthews (1989) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ว่า ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในเรื่องข้อมูลข่าวสารในโลกปัจจุบัน เสริมสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากรของผู้เรียนได้ดีขึ้น ส่งเสริมการสะสมการเรียนรู้และการคงรักษาข้อมูลใหม่ไว้ได้ดีขึ้น สนับสนุนความร่วมมือในการเรียนมากกว่าการแข่งขัน ช่วยให้นักเรียนเกิดการตัดสินใจแบบองค์รวม หรือแบบสหสาขาวิชา ซึ่งการสอนที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางไม่สามารถสอนสาระที่จำเป็นต้องเรียนได้หมด แต่การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นหลัก จะช่วยให้ผู้เรียนเลือกสรรสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง เกิดการเรียนรู้วิธีการตัดสินใจแก้ปัญหา ได้รับความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าด้วยการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เรียนรู้จักการตัดสินใจ การให้ความเห็น การพัฒนาความคิดใหม่ ๆ และความกระตือรือร้นต่อการเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ยังเน้นถึงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพที่มีความเป็นตัวเอง มีความคิดริเริ่ม คิดเป็น มีความมั่นใจ กล้าที่จะเผชิญปัญหาและใช้หลักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมทั้งเป็นการฝึกฝนนิสัยการศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นพฤติกรรมจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กุลยา ตันติผลชีวะ, 2548) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้บัณฑิตพยาบาลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาล
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาล
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

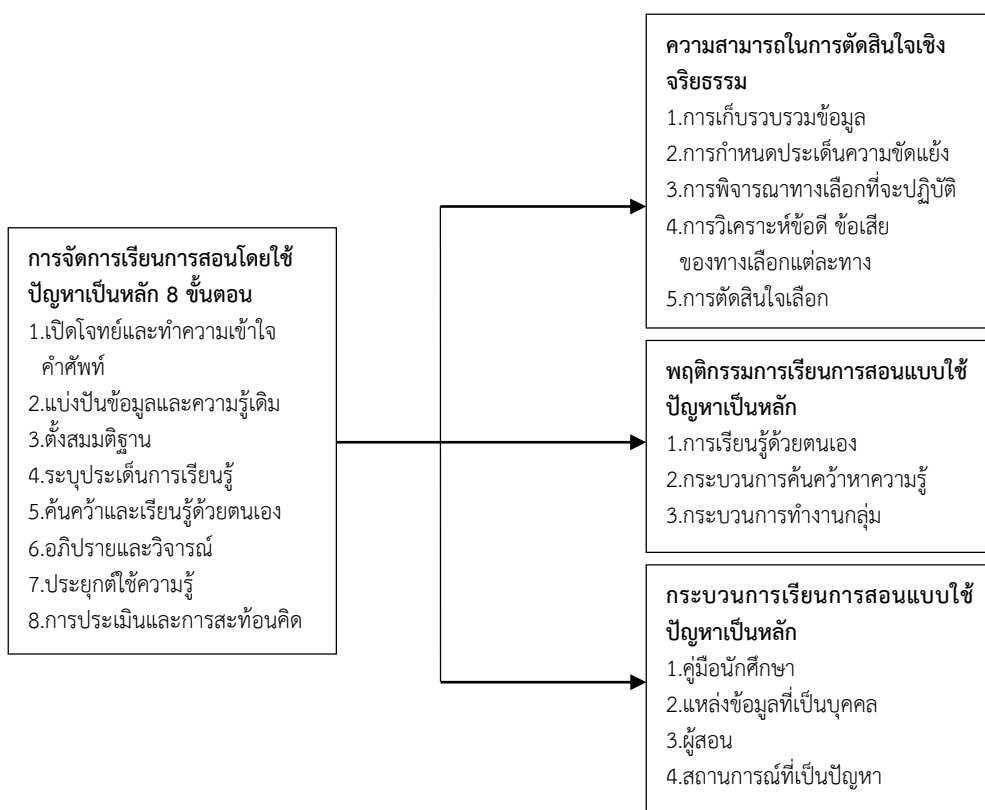
สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก และความสามารถในการ

ตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ Aiken & Catalono (1994) แสดงได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 76 คน และสามารถเข้าเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (PBL) ครบทั้ง 5 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก คู่มืออาจารย์ และคู่มือนักศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพซึ่งพัฒนาโดยศิริมา ทองดี (2549) เป็นแบบสอบอัตนัยประยุกต์ (Modified Essay Question: MEQ) มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการตัดสินใจสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมทางการพยาบาล ลักษณะเป็นข้อคำถามตามสถานการณ์จำลองและมีการสอดแทรกข้อคำถามเป็นช่วง ๆ จำนวน 4 สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยในหอผู้ป่วย รวมทั้งหมด 21 ข้อ ครอบคลุม 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Aiken & Catalono (1994) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นขัดแย้ง พิจารณาทางเลือกที่จะปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือกแต่ละทาง และตัดสินใจเลือก เพื่อใช้วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ

อาสาสมัครวิจัย โดยมีค่าความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbrach' s Alpha coefficient) ได้เท่ากับ .59 ค่าดัชนีความยาก (P) เท่ากับ .43 และค่าอำนาจจำแนก (D) ทั้งฉบับเท่ากับ .42 การแปลผลคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยรวม ใช้เกณฑ์คะแนนรวมมากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 60 จึงผ่าน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สร้างโดย ยุวดี ฤาษ (2537) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง .94-.98 โดยประกอบด้วยข้อคำถาม 23 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และไม่ใช้

ชุดที่ 3 แบบสอบถามกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สร้างโดย ยุวดี ฤาษ (2537) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง .94-.98 โดย ประกอบด้วยข้อคำถาม 23 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และไม่ใช้

การพิทักษ์สิทธิ์

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี รหัส BCNR 01/2558 ผู้วิจัยคำนึงถึงการยินยอมของนักศึกษาพยาบาลเป็นสำคัญ ไม่มีการบันทึกชื่อ สกุล ของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการและขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ให้นักศึกษาพยาบาลรับทราบ ในระหว่างเก็บข้อมูลสามารถซักถามข้อข้องใจเพิ่มเติมจนกระทั่งมีความกระจ่าง และสามารถปฏิเสธการให้ความร่วมมือหรือถอนตัวออกจาก การวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ กรณีที่ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับน้อยกว่า ร้อยละ 60 ผู้วิจัยจะดำเนินการช่วยเหลือโดย 1) สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับปัญหาในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม 2) จัดชั่วโมง

สอนเสริมให้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมน้อยกว่า ร้อยละ 60 และ 3) ให้คำแนะนำ แนวทางในการค้นคว้า และศึกษาด้วยตนเอง ให้ความสำคัญความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนดำเนินการสอน ผู้วิจัยทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยนักศึกษาพยาบาลทำการตอบแบบสอบถามอัตโนมัติ (Modified Essay Question: MEQ) นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนนโดยผู้ตรวจ 2 คน แต่ละคนตรวจข้อสอบของนักศึกษาพยาบาลทุกคนและทุกข้อ

2. ดำเนินการสอนโดย ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักศึกษาพยาบาลออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 11-12 คน โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 7 คน

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยนักศึกษาพยาบาลทำการตอบแบบสอบถามอัตโนมัติ (Modified Essay Question: MEQ) ชุดเดียวกับแบบสอบถามก่อนการเรียนรู้ นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนนโดยผู้ตรวจ 2 คน แต่ละคนตรวจข้อสอบของนักศึกษาพยาบาลทุกคนและทุกข้อ

3.2 ประเมินพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (ตนเอง เพื่อน อาจารย์) และกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่ (paired t-test)

ผลการวิจัย

1. การศึกษากระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาล

พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล ต่อกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.26$, S.D.=.50) ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้สอน ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.43)

ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คู่มือนักศึกษา ($\bar{X}=4.09$, S.D.=.47) ซึ่งอยู่ในระดับดี ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยรวม ภายหลังจากทดลอง (n=76)

กระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. คู่มือนักศึกษา	4.09	.47	ดี
2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล	4.25	.58	ดี
3. ผู้สอน	4.56	.43	ดีมาก
4. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา	4.14	.52	ดี
รวม	4.26	.50	ดี

2. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพและปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาโดยรวม ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อนและผู้สอน อยู่ในระดับดี

($\bar{X}=4.26$, S.D.=.38; $\bar{X}=4.26$, S.D.=.19; $\bar{X}=3.76$, S.D.=.40 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกระบวนการทำงานกลุ่มมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้และด้านกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน ภายหลังจากทดลอง จำแนกตามการประเมินโดยตนเอง เพื่อนและผู้สอน (n=76)

รายการ	ตนเอง			เพื่อน			ผู้สอน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเรียนรู้	4.26	.42	ดี	4.26	.19	ดี	3.90	.33	ดี
2. ด้านกระบวนการค้นคว้าหาความรู้	4.07	.47	ดี	4.09	.23	ดี	3.47	.52	ปานกลาง
3. ด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม	4.44	.39	ดี	4.42	.20	ดี	3.91	.51	ดี
โดยภาพรวม	4.26	.38	ดี	4.26	.19	ดี	3.76	.40	ดี

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อน

และหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักพบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจ

เชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลังการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ($\bar{X}=39.11$ และ $\bar{X}=29.09$ ตามลำดับ) และความสามารถในการตัดสินใจเชิง

จริยธรรมของนักศึกษาทุกชั้นตอนหลังการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (n=76)

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		df	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล	29.09	4.65	39.11	3.94	75	15.16***
เก็บรวบรวมข้อมูล	5.16	1.58	6.57	1.47	75	6.13***
กำหนดประเด็นชัดเจน	2.75	1.32	5.37	1.64	75	11.45***
พิจารณาทางเลือกปฏิบัติ	4.97	.91	7.54	1.62	75	12.24***
วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือก	10.46	1.65	12.05	1.64	75	12.52***
ตัดสินใจเลือก	5.75	1.24	7.58	1.54	75	9.13***

*** $p < .001$

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษากระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาล พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้สอน ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นที่ปรึกษาที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความอดทนต่อความไม่รู้ของนักศึกษา ทั้งนี้เกิดจากการแสดงบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาโดยตรงมาเป็นผู้สนับสนุนหรือกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงเป้าหมาย (facilitator) ประกอบกับผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการสอนโดยผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ต้อง

รู้มาก่อน ทำให้เมื่อเข้าสู่กระบวนการเรียน ผู้สอนสามารถกระตุ้น ชี้แนะ ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาได้อย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณี ศรีวิสัย, ทองสุข คำธนะ, และ กาญจนา ร้อยนาค (2541) พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในส่วนของผู้สอนภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสังเกตคือ ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คู่มือนักศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับดีแต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรก คือ จำนวนหนังสือที่อ้างอิงถึงมากพอสำหรับการเรียนในแต่ละบทเรียน และตารางการเรียนการสอนเข้าใจง่าย สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า หนังสือหรือแหล่งข้อมูลไม่เพียงพอ ทั้งนี้เกิดจากการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นวิธีการสอนที่ใหม่สำหรับนักศึกษา ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในเรื่องคู่มือการเรียนสำหรับนักศึกษาจึงมีความสำคัญมากเพราะจะช่วย

ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจวิธีการและกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทราบแนวทางในการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักจึงควรเตรียมคู่มือให้นักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะในส่วนของตารางการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลง และจัดหาหนังสืออ้างอิงให้มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งจัดสรรเวลาให้มากขึ้นในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาโดยอธิบายคู่มือให้นักศึกษาโดยละเอียดก่อนเริ่มเรียน

2. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลพบว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อนและผู้สอนอยู่ในระดับดี ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการทำงานกลุ่มซึ่งอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ (พิจารณาจากความเห็นของกลุ่มผู้ประเมิน 2 ใน 3) ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นสมาชิกกลุ่ม ประนีประนอมความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบต่องาน ทั้งนี้เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความแข็งแกร่งทางอารมณ์ โดยผู้เรียนจะมีโอกาสเผชิญกับความรู้สึกที่รุนแรง ความขัดแย้ง และทัศนคติที่แตกต่างกันในกลุ่ม ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองและของกลุ่มมาแก้ปัญหา เกิดการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนในกลุ่มในการแสดงความรู้สึก ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติต่าง ๆ มาใช้ตั้งคำถามและนำมาเป็นประเด็นปัญหา เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเพื่อให้เกิดคุณค่าและเป้าหมายในทางบวก และทำให้เกิดความร่วมมือ

ในการทำงาน มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับกติกากลุ่ม (ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์, 2554) และเกิดจากนักศึกษามีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นตลอดเวลา ได้แก่ การมีส่วนร่วม การรับฟัง การยอมรับ การโต้แย้งอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ รวมทั้งการที่นักศึกษาเรียนเป็นกลุ่มย่อย ต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงาน ดังที่ บริลล์ (Brill, 1976, อ้างถึงใน วรณีย์ ศรีวิสัย และคณะ, 2541) กล่าวว่า ทีมงานที่มีขนาดเล็กจะง่ายต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีการแบ่งความรับผิดชอบ มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานมากกว่าทีมงานใหญ่ นอกจากนั้นการที่สมาชิกร่วมกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะทำให้กลุ่มเกิดความชัดเจน ยอมรับและผูกพันกับวัตถุประสงค์นั้น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณีย์ ศรีวิสัย และคณะ (2541) พบว่า ด้านกระบวนการทำงานกลุ่มมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับดี และกรมาศ สงวนไทร และคณะ (2551) พบว่า พฤติกรรมของนักศึกษาขณะเรียนกลุ่มย่อยเกิดขึ้นมากถึงร้อยละ 65.84 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมย่อยของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม ในการอภิปรายรายละเอียดของปัญหาร้อยละ 62.06 และมีการซักถามข้อสงสัยร้อยละ 2.86

ส่วนด้านการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อนและผู้สอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ (พิจารณาจากความเห็นของกลุ่มผู้ประเมิน 2 ใน 3) ได้แก่ ฟังพาตนเองในการแสวงหาความรู้ แสดงให้เห็นว่ามีความตั้งใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างตั้งใจ ทั้งนี้เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาทุกคนต้องมีการประเมินตนเอง เพื่อนและผู้สอน ทุกครั้งที่เข้ากลุ่มย่อยเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ทุกคนได้มีข้อมูลในการพัฒนาความสามารถของตนเอง และการที่นักศึกษามีความตั้งใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้

ด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะผู้สอนมีการชี้แจงถึงเหตุผลและประโยชน์ของวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในชั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ประกอบกับเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต สอดคล้องกับการศึกษาของ กุกกลูเอลมีโนและกุกกลูเอลมีโน (Guglielmino & Guglielmino, 1994) พบว่า บุคคลจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะต้องมียุทธศาสตร์ประการหนึ่งคือ การเปิดโอกาสเรียนรู้ ได้แก่ ความสนใจในการเรียนและยอมรับคำติติงในความผิดพลาดของตนเอง และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธาสิณี อึ้งสูงเนิน, อาทิตยา จิตจำนงค์, และ เนตรนภางค์ ททรัพย์เจริญ (2553) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่ดีของนักศึกษาในหลาย ๆ ด้าน ช่วยสร้างความรู้และมุมมองใหม่ได้ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทั้งนี้เกิดจากวิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดตามศักยภาพ

ส่วนด้านกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ตามความคิดเห็นของตนเอง เพื่อนและผู้สอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงดี เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ชื่อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ (พิจารณาจากความเห็นของกลุ่มผู้ประเมิน 2 ใน 3) ได้แก่ มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อธิบายถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ทั้งนี้เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ช่วยพัฒนาผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการรวบรวมข้อมูลและแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การให้เหตุผล การศึกษาที่ละเอียดรอบคอบ ร่วมกับการสรุปที่ได้

ประเด็นและสาระที่สำคัญ (ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์, 2554) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุธาสิณี อึ้งสูงเนิน และคณะ (2553) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนอธิบายและถ่ายทอดความคิดให้กลุ่มเข้าใจ การให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็นที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็น ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (พิจารณาจากความเห็นของกลุ่มผู้ประเมิน 2 ใน 3) ได้แก่ ถามคำถามที่ดีนำไปสู่การเรียนรู้ เสนอความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่น และมีความสามารถในการวิพากษ์แนวคิดต่าง ๆ ทั้งนี้เกิดจาก นักศึกษาพยาบาลเคยชินกับการเรียนการสอนแบบเก่าซึ่งเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (teacher center) โดยผู้สอนจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ส่วนผู้เรียนจะเป็นผู้รับความรู้จากผู้สอนเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อต้องเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 8 ขั้นตอน ซึ่งเป็นการเรียนแบบกลุ่มย่อย ผู้เรียนต้องมีการแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามที่นำไปสู่การเรียนรู้ซึ่งนักศึกษาอาจไม่เคยชินกับการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จึงทำให้ข้อรายการดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้อรายการอื่น

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลทุกขั้นตอนหลังการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เกิดจาก การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นวิธีการที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาได้ เกิดการคิดเป็น ทำเป็น มีการตัดสินใจที่ดี ส่งเสริมทักษะในเรื่อง critical thinking และ problem solving ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา

วิเคราะห์ สังเคราะห์ สิ่งที่ได้ศึกษามาว่าอะไรดี มีความเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากควบคู่ไปกับทักษะการแก้ไขปัญหาที่มีเหตุผลและชาญฉลาด (จิรวรรณ ตีประเสริฐ, 2557) สอดคล้องกับ ศิริพันธ์ ศิริพันธ์ และ ยูพาวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2554) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักทำให้ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและการให้เหตุผล ซึ่งต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การแสดงความคิดเห็นทั้งในลักษณะกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคล โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นด้วยคำถาม ท้าทายความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนุก เพลิดเพลิน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และอย่างมีความหมาย อันนำไปสู่การเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2544) รวมทั้งรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการดำเนินการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งขั้นตอนนี้เป็น การเตรียมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ มีการให้ข้อมูลหรือความรู้ โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักผ่านกิจกรรมกลุ่ม เมื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาจะต้องเรียนเป็นกลุ่มย่อย และเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 8 ขั้นตอน ให้นักศึกษาฝึกทักษะการวิเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหา (scenario) ที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรา เล่าเรียนดี (2547) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นยุทธวิธี

ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดแบบหนึ่งที่จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น หรือเป็นฐานสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้โดยที่ปัญหานั้นจะต้องทำให้ผู้เรียนสนใจต้องการแสวงหาค้นคว้าเหตุผลมาช่วยแก้ปัญหาทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียน และจากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมดีขึ้นได้ เนื่องจากขั้นตอนต่าง ๆ ในการฝึกทักษะนี้เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มย่อย นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซักถามอภิปรายประเด็นที่สงสัยได้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้เรียนเอง มิใช่เป็นผลจากการถ่ายทอดของครูโดยตรง และการเรียนรู้โดยการกระทำจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากกว่าได้รับการถ่ายทอดจากครูโดยตรง เนื่องจากธรรมชาติของคนเราไม่ชอบให้สอนกันตรง ๆ ต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ เข้าไปแทรกเป็นสื่อให้ข้อคิด จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา และวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความ ต้องการของเยาวชน คือกระบวนการกลุ่ม (ทิศนา แคมมณี, 2546) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mergendoller, Maxwell, & Bellisimo (2006) พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ดีกว่าการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
ผู้บริหารวิทยาลัยควรกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาทางการพยาบาลเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมของบัณฑิตพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรพัฒนาชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปี เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และมีการสร้างแบบสอบถามอัตโนมัติ (MEQ) ให้มีเนื้อหาสอดคล้องเหมาะสมกับระดับชั้นปีของนักศึกษาพยาบาล

2.2 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาการพยาบาลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรมศส สงวนโทร. (2551). *ปฏิสัมพันธ์กลุ่มย่อยในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.*
- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2548). การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐาน. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์*, 3(34), 77-80.
- จิรวรรณ ดีประเสริฐ. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 5(ฉบับพิเศษ), บทบรรณาธิการ.
- ทองสุข คำธนะ. (2548). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.*
- ทิวาวรรณ จิตตะภาค. (2548). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมจากทฤษฎีผู้ปฏิบัติการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เสริมสินทรัพย์เอสซีเอสเต็ม.*
- บุญนำ อินทนท์. (2551). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ปราณี ทีบแก้ว. (2552). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem base learning) (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*, 127(ตอนที่ 45ก).
- พันทิพย์ จอมศรี. (2548). การทดสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*, 20(3), 1-2.
- มันตรา ธรรมบุศย. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning). *วารสารวิชาการ*, 5(2), 11-17.
- ยุวดี ภาขา. (2537). แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. ใน *การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ในหลักสูตรต่าง ๆ. ภูเก็ต: การประชุมจัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ.*
- วรรณิ ศรีวิสัย, ทองสุข คำธนะ, และ กาญจนา ร้อยนาถ. (2541). *ความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพและ ความสามารถในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาพยาบาล จากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.*
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2547). *เทคนิควิธีจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.*
- วารุณี มีเจริญ. (2550). *สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม และวิธีแก้ไขประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี. สระบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.*
- ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และ ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์. (2554). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 3(1), 109-110.
- ศิริมา ทองดี. (2549). *ผลของโปรแกรมการฝึกทักษะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่อความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*

- สายใจ จำปาหวาย. (2549). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานและรูปแบบของ สสวท. เรื่องบท ประยุกต์ที่มีต่อผลการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2544). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุธาสนี อึ้งสูงเนิน, อาทิตยา จิตจำนงค์, และ เนตรนงาณค์ ทรัพย์เจริญ. (2553). *การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ ปัญหาเป็นฐานด้วยกระบวนการกลุ่มและสถานการณ์ จำลอง ในรายวิชากฎหมายสาธารณสุขของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย*. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- Aiken, T. D., & Catalano, J. T. (1994). *Legal, ethic, and political issues in nursing*. Philadelphia: F.A.Davis Company.
- Guglielmino, L. M., & Guglielmino, P. J. (1994). *Practice experience with self-directed learning in business and industry human resource development*. Retrieved from <http://www.distance.syr.edu/ndacesdch5.html>.
- Mergendoller, J. R., Maxwell, N. L., & Bellissimo. Y. (2006). The effectiveness of problem-based instruction: A comparative study of instructional methods and student characteristics. *The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning*, 1(2), 49-69.
- Walton, H. J., & Matthews, M. B. (1989). Essential of problem-based learning. *Medical Education*, 23(6), 456-459.